

JÓZEF CHEŁMOŃSKI A ZIEMIA ŁOWICKA

Największy syn ziemi łowickiej, Józef Chełmoński, pochodził z rodziny szlacheckiej, wywodzącej się z Małopolski. Pradziad wielkiego malarza,

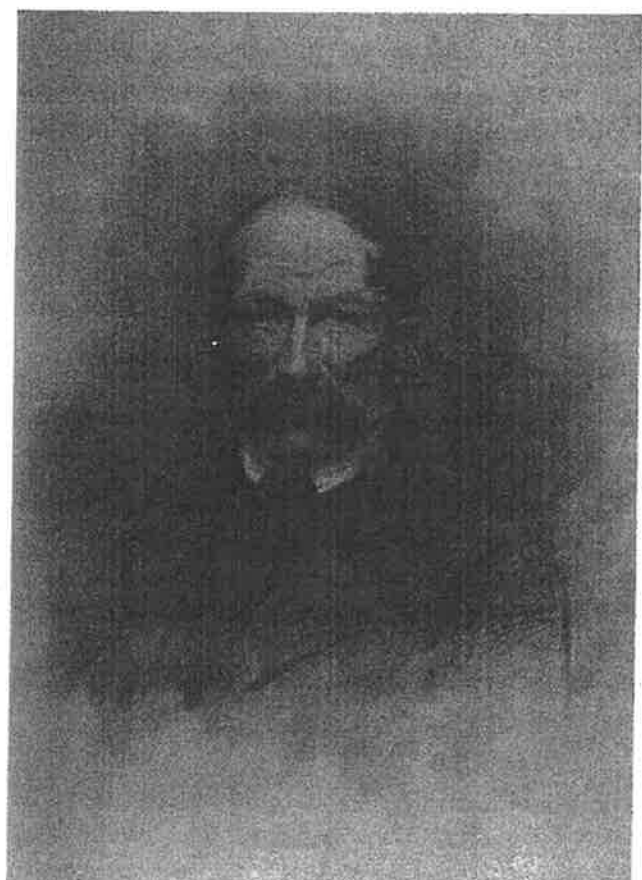
Wojciech, mieszkający w tarnowskim, miał 5 synów. Najzdolniejszym z nich był dziadek artysty — Józef, który jako sekretarz ks. Ra-

Ryc. 120.

Józef Chełmoński
pinx.

AUTOPORTRET.

RODZICE JÓZEFA CHEŁMOŃSKIEGO

Florentyna z Łoskowskich Chełmońska

Józef Adam Chełmoński

dziwilla osiadł w Nieborowie, w łowickiem. Sekretarz ksiązęcy **odznaczał się smakiem** artystycznym, **wyrobionym** zapewne **podczas** licznych **podróży** z ks. Radziwillem. **Chełmoński** interesował się **bogatymi** zbiorami nieborowskimi, galerją obrazów i **tekami**, **pełnemi** rysunków J. P. Norblina, Al. Orłowskiego i M. Płońskiego.

W Nieborowie urodził się (1814 r.) sekretarzowi ksiązęcemu Józef Adam, który był obdarzony wybitnymi zdolnościami artystycznymi. Doskonale grał na skrzypcach i świetnie rysował.

Józef Adam Chełmoński, **po** ukończeniu szkoły pijarów w Warszawie, pracował w Komisji Skarbu, gdzie szybko awansował. Tymczasem jego ojciec opuścił **pod koniec** swego życia Nieborów i zamieszkał w kupionych przez siebie **Boczkach pod Łowiczem**. Niebawem wezwał do siebie syna z Warszawy, aby znaleźć w nim **pomoc** w prowadzeniu gospodarstwa. Ale ani ojciec, ani marzycielski syn nie byli dobrymi gospodarzami. Toteż Chełmońscy zmieniali kolejno majątki: **Boczki**, **Polesie**, **Paprotnia**, **Karnków**, a **wkońcu** stracili wszystko. Zanim jednak

do tego doszło, urodził się w Boczkach 7 listopada 1849 r. Józef Chełmoński.

W »Aktach urodzonych od 1847 — 1850 Kolegijaty Łowickiej« znajduje się akt, ustalający datę jego urodzenia:

»Działo się w mieście Łowiczu dnia dwudziestego siódmego kwietnia tysiąc ośmset pięćdziesiątego roku o godzinie dwunastej w południe. Stawił się: Józef Adam dwóch imion Chełmoński, posiadacz wieczysty folwarku Boczki, lat trzydzieści pięć liczący, we wsi Boczkach zamieszkały, w obecności księdza Józefa Rojewskiego, wikariusza Kolegijaty Łowickiej, z Łowicza, lat trzydzieści dwa i Stanisława Kurackiego, włościanina gospodarza z Boczek, lat pięćdziesiąt liczącego i okazał nam dziecię pici męskiej urodzone w tejże wsi dnia siódmego listopada roku tysiąc ośmset czterdziestego dziewiątego o godzinie dziesiątej w nocy, z jego małżonki Izabelli Łoskowskiej, lat dwadzieścia cztery liczącej. Dziecięciu temu na chrzcie świętym odbytym w dniu dzisiejszym nadane zostały imiona Józef Marjan, rodzicami jego chrzestnymi byli Antoni Chełmoński i Florentyna Łoskowska. Akt ten, którego spisanie z okazji słabości ojca dziecięcia **opóźnione** zostało, przeczytany został stawiającym i przez nich podpisany oprócz Kurackiego, który pisać nie umie«.

(—) X. J. Wąsowski, podprob. K. Ł. (—) X. J. Rojewski.

(---) Józef Adam Chełmoński

Przyszły malarz, który odziedziczył **po** ojcu właściwości jego charakteru oraz głębokie **poczucie** demokratyzmu, a **po** matce niezwykłą wytrwałość i **pracowitość**, ujawniał od najmłodszych lat zdolności do rysunków oraz do muzyki. Postanowił jednak zostać malarzem. Ale ojciec, który był jego pierwszym nauczycielem rysunków, sprzeciwił się **temu**, gdyż w sztuce uznawał tylko doskonałość, a nie przypuszczał, że jego syn stanie się jednym z największych mistrzów **pędzla**. Chełmoński nie zważał na niezadowolenie ojca i rysował **zawzięcie**.

Początkowe nauki szkolne odbierał nasz artysta w Łowiczu. Z akt szkolnych Szkoły Powiatowej Ogólnej (**mieszczącej się** dawniej w **obecnym** Gimnazjum Męskim w Łowiczu), przechowywanych **tamże**, **dowiadujemy się**, że Chełmoński wstąpił do szkoły 28 stycznia 1862 r. i zapisany został **odrazu** do klasy II. Brak odpowiednich dokumentów nie **pozwala**